

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKOBOTO OCBITHЬOTO KOМПОНЕНТУ
«ОСНОВИ КОМП'ЮТЕРНО-ІНТЕГРОВАНОГО КЕРУВАННЯ»**

Мова навчання – *українська*

Шифр та найменування галузі знань *17 «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації»*

Код та найменування спеціальності *174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»*

Освітньо-професійна програма *Комп'ютерні системи та програмна інженерія в автоматизації та робототехніці*

Ступінь вищої освіти *бакалавр*

Затверджено на засіданні

Методичної Ради зі спеціальності *174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»*

« 4 » вересня 2023 р. протокол № 1 .

Реєстраційний номер в навчальному відділі НЦООП

К 15-07

1. Загальна інформація

Кафедра: [Автоматизації технологічних процесів і робототехнічних систем](#)

Викладач: **Степанов Михайло Тимофійович**, доцент кафедри автоматизації технологічних процесів і робототехнічних систем, кандидат технічних наук, доцент

[Профайл](#)

Контакти:
Stepanov197818@gmail.com,
т. (048) 712-41-57

Освітній компонент викладається на 4 курсі у 7 семестрі

Кількість: кредитів - 4, годин – 120

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	56	30	26
заочна	12	6	6
Самостійна робота, годин	Денна – 64		Заочна – 108

[Розклад занять](#)

2. Анотація освітнього компоненту

Освітній компонент (ОК) «Основи комп'ютерно-інтегрованого керування» спрямований на формування у студентів системи теоретичних і практичних знань з питань технічної та програмної реалізації сучасних розподілених систем автоматичного керування. Цей курс присвячений вивченню характеристик та отриманню практичних навичок роботи з промисловими мережами контролерів, сучасними SCADA системами, використанню при програмуванні систем керування відкритих технологій програмної інтеграції в ОС Windows.

Освітній компонент «Основи комп'ютерно-інтегрованого керування» базується на знаннях, отриманих здобувачем вищої освіти в результаті вивчення освітніх компонент «Теорія автоматичного керування», «Технічні засоби автоматизації», «Електроніка та мікропроцесорна техніка».

3. Мета освітнього компоненту

Мета освітнього компоненту – формування у здобувачів вищої освіти основ культури професійно-орієнтованого мислення, знань і вмінь з програмного та технічного синтезу комп'ютерно-інтегрованих систем автоматичного керування.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «Основи комп'ютерно-інтегрованого керування» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології](#) та в [освітньо-професійній програмі «Комп'ютерні системи та програмна інженерія в автоматизації та робототехніці»](#) підготовки бакалаврів.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час професійної діяльності у галузі автоматизації або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів галузі.

Загальні компетентності:

- K01.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- K04.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
- K05.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

K13. Здатність виконувати аналіз об'єктів автоматизації на основі знань про процеси, що в них відбуваються та застосовувати методи теорії автоматичного керування для дослідження, аналізу та синтезу систем автоматичного керування.

K14. Здатність застосовувати методи системного аналізу, математичного моделювання, ідентифікації та числові методи для розроблення математичних моделей окремих елементів та систем автоматизації в цілому, для аналізу якості їх функціонування із використанням новітніх комп'ютерних технологій.

K16. Здатність використовувати для вирішення професійних завдань новітні технології у галузі автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій, зокрема, проектування багаторівневих систем керування, збору даних та їх архівування для формування бази даних параметрів процесу та їх візуалізації за допомогою засобів людино-машинного інтерфейсу.

K19. Здатність вільно користуватись сучасними комп'ютерними та інформаційними технологіями для вирішення професійних завдань, програмувати та використовувати прикладні та спеціалізовані комп'ютерно-інтегровані середовища для вирішення задач автоматизації.

K24*. Здатність створення сучасних АРМ на основі спеціальних інтерфейсів (від SCADA на базі комп'ютера – для централізованих АРМ, до пультів контролю та керування на базі спеціалізованих технічних засобів – для локальних АРМ), орієнтованих на фахівців з технології та автоматизації, для реалізації технологіями функцій контролю та керування процесами на різних ієрархічних рівнях, а фахівцями з автоматизації – діагностики функціонування систем та внесення коректив в їхнє програмне забезпечення.

Програмні результати навчання:

ПР9. Вміти проектувати багаторівневі системи керування і збору даних для формування бази параметрів процесу та їх візуалізації за допомогою засобів людино-машинного інтерфейсу, використовуючи новітні комп'ютерно-інтегровані технології

ПР17*. Вміти створювати сучасні АРМ на основі спеціальних інтерфейсів (від SCADA на базі комп'ютера – для централізованих АРМ, до пультів контролю та керування на базі спеціалізованих технічних засобів – для локальних АРМ), орієнтованих на фахівців з технології та автоматизації, для реалізації технологіями функцій контролю та керування процесами на різних ієрархічних рівнях, а фахівцями з автоматизації – діагностики функціонування систем та внесення коректив в їхнє програмне забезпечення.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1 Перелік лекційних завдань

Тема	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1. Промислові мережі та інтерфейси			

1	Місце та роль мережних технологій в інтегрованих автоматизованих системах управління.	1	-
2	Загальна характеристика промислових мереж.	1	0.5
3	Мережі на основі протоколу DCON.	2	0.5
4	Мережі PROFIBUS..	2	0.5
5	Мережі MODBUS.	2	0.5
6	Промисловий ETHERNET.	2	-
Змістовний модуль 2. Програмне забезпечення засобів людино-машинного інтерфейсу			
7	SCADA система WinCC призначення та загальні характеристики.	2	0.5
8	Комунікаційні функції у SCADA системі WinCC.	2	0.5
9	Розробка екранів у SCADA системі WinCC.	4	1
10	Системні функції і скрипти у SCADA системі WinCC.	4	1
11	Розробка системи повідомлень у SCADA системі WinCC.	2	0.5
12	Система управління рецептами у SCADA системі WinCC.	2	-
13	Архівування та відображення тегів у SCADA системі WinCC.	2	0.5
14	Адміністрування користувачів у SCADA системі WinCC.	2	-
Разом за ОК:		<u>30</u>	6

5.2 Перелік лабораторних робіт

№ з/п	Назва лабораторної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Вивчення принципів роботи асинхронного послідовного інтерфейсу RS-232C.	2	-
2	Програмування мережевої взаємодії контролерів на основі протоколу DCON.	2	2
3	Програмування мережевої взаємодії контролерів фірми Siemens на основі протоколу Profibus.	4	1
4	Програмування мережевої взаємодії контролерів на основі протоколу Modbus.	2	-
5	Комунікаційні функції у SCADA системі WinCC.	2	1
6	Вивчення інструментів та принципів побудови графічних екранів у SCADA-системі WinCC.	4	1
7	Використання системних функцій та скриптів у SCADA-системі WinCC.	4	-
8	Створення системи повідомлень у SCADA системі WinCC.	2	1
9	Архівування та відображення тегів у SCADA системі WinCC.	2	-
10	Вивчення основ адміністрування користувачів у SCADA системі WinCC.	2	-
Всього за ОК:		26	6

5.3 Перелік завдань до самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Опрацювання розділів лекційного матеріалу, який не виноситься на лекційні заняття.	-	18
2	Виконання індивідуального завдання на тему: "Розробка SCADA для АРМ технолога та налагодчика САК".	64	90
Всього за ОК:		64	108

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують вивчення даного освітнього компоненту (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- підсумковий письмовий тест (колоквіум) за кожним змістовним модулем;
- виконання і захист лабораторних робіт;
- виконання і захист самостійної роботи з дисципліни;

Підсумковий контроль – *диференційований залік*.

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	денна	заочна
Змістовний модуль 1. Промислові мережі та інтерфейси		
Лабораторні роботи*	30	30
Тест за змістовним модулем *	20	20
Всього за змістовний модуль 1	50	50
Змістовний модуль 2. Програмне забезпечення засобів людино-машинного інтерфейсу		
Лабораторні роботи*	20	20
Самостійна робота*	20	20
Тест за змістовним модулем *	10	10
Всього за змістовний модуль 2	50	50
Всього	100	100

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в Одеському національному технологічному університеті](#).

Лабораторні роботи (оцінювання однієї роботи для денної форми навчання)

4,5 - 5 балів	Лабораторна відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
4,0 - 4,4 балів	Лабораторна відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
3,5 – 3,9 балів	Лабораторна відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
2,1 – 3,4 балів	Лабораторна відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-2 балів	Лабораторна не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Лабораторні роботи (оцінювання однієї роботи для заочної форми навчання)

9 - 10 балів	Лабораторна відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
8,0 - 8,8 балів	Лабораторна відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
7,0 – 7,8 балів	Лабораторна відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
4,2 – 6,8 балів	Лабораторна відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-4 балів	Лабораторна не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Тестування (оцінювання для денної та заочної форми навчання)

9,0-10,0 (18,0 -20,0) балів	90 - 100 % правильних відповідей	відмінно
8,0 -8,9 (16,0 -17,8) балів	74 – 89% правильних відповідей	дуже добре
7,0 – 7,9 (14,0–15,8) балів	60 – 73% правильних відповідей	добре
5,0 – 6,9 (10,0–13,8) балів	35 – 59 % правильних відповідей	достатньо
0 – 4,9 (0 – 9,8) балів	0-35 % правильних відповідей	незадовільно

Самостійна робота (оцінювання для денної та заочної форми навчання)

18,0 -20,0 балів	SCADA для АРМ технолога і наладчика САК реалізована у повному обсязі з елементами анімації технологічних операцій. Графічний інтерфейс повністю інтегровано з програмою контролера і протестована його робота у режимі емуляції контролера.	відмінно
16,0 -17,8 балів	SCADA для АРМ технолога і наладчика САК реалізована у повному обсязі з елементами анімації технологічних операцій. Графічний інтерфейс частково інтегровано з програмою контролера і протестована його робота у режимі емуляції контролера.	дуже добре
14,0–15,8 балів	SCADA для АРМ технолога і наладчика САК реалізована у повному обсязі основний екран із зображенням мнемосхеми технологічного процесу виконано спрощено, без елементів анімації технологічних операцій. Графічний інтерфейс частково інтегровано з програмою контролера і протестована його робота у режимі емуляції контролера.	добре
10,0–13,8 балів	реалізована SCADA тільки для АРМ технолога, основний екран із зображенням мнемосхеми технологічного процесу виконано спрощено, без елементів анімації технологічних операцій. Графічний інтерфейс частково інтегровано з програмою контролера і протестована його робота у режимі емуляції контролера.	достатньо
0 – 9,8 балів	Частково реалізована SCADA тільки для АРМ технолога	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

- Проблемне навчання з використанням продуктивно-пошукових діалектичних методів, істотним проявом якого є дослідницький характер роботи студента в процесі навчання, як альтернатива сприйняття лише готового матеріалу на лекціях.
- Програмоване навчання на основі вивчення матеріалу навчальної дисципліни певними порціями і організації зворотного зв'язку між студентами та викладачами на

лабораторних заняттях.

• Методи ситуації, зокрема рішення практичних завдань – вправ при виконанні самостійної роботи.

8. Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. 004(075) ЛЗ6 **Левінський, Валерій Михайлович.**

Основи створення проектів автоматизації в середовищі TIA Portal [Електронний ресурс]: електрон. навч. посіб. для підгот. студентів спец. "Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології" / В. М. Левінський, М. В. Левінський ; Одес. нац. акад. харч. технологій. — Одеса : ОНАХТ, 2019. — 177 с. — Електрон. текст. дані.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT-cnv.BibRecord.166190>

2. 004(07) С79 **Степанов, М. Т.**

Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з курсу "Основи комп'ютерно-інтегрованого керування" [Електронний ресурс] : для студентів спец. 151 "Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології" ден. та заоч. форм навчання. Ч. 1 : Промислові мережі та інтерфейси / М. Т. Степанов, Д. В. Дец, Н. О. Лисенко ; відп. за вип. В. А. Хобін ; Каф. автоматизації технологічних процесів і робототехнічних систем. — Одеса : ОНТУ, 2022. — 24 с. — Електрон. текст. дані.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.1868374>

3. 006(075) М91 **Муратов, Віктор Георгійович.**

Метрологія, технологічні вимірювання та прилади [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В. Г. Муратов. — Вид. 3-е, допов. — Одеса : ОНТУ, 2023. — 390 с. ISBN 978-966-188-287-3

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2048387>

4. 621.38(075) Н72 **Новацький, Анатолій Олександрович.**

Електроніка та мікропроцесорна техніка. Ч. 2. Мікропроцесорні системи [Електронний ресурс] : підручник для студентів, які навчаються за освітньою програмою "Інтегровані інформаційні системи" за спец. 126 "Інформаційні системи та технології" / А. О. Новацький ; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т ім. Ігоря Сікорського". — Київ : КПІ ім. І. Сікорського, 2023. — 489 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2044841>

5. 004(075) Т26 **Тверитникова, Олена Євгенівна.**

Базові алгоритми та основи програмування. Теорія і практика [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спец. "Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології", "Метрологія та вимірювальна техніка" усіх форм навчання вищих навч. закладів / О. Є. Тверитникова, В. А. Крилова, О. Г. Васильченко ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". — Харків, 2020. — 264 с. ISBN 978-617-7859-53-5

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2034706>

Додаткові:

1. Офіційний веб-портал «Законодавство України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

2. Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/>

3. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України: <https://minjust.gov.ua/>

4. Офіційний веб-портал Modbus Organization: <http://www.modbus.org/>.

5. Офіційний веб-портал PROFIBUS & PROFINET: <https://www.profibus.com/>

6. Siemens Industry Online Support: <https://support.industry.siemens.com/cs/start?lc=ru-RU>

7. American National Standard, ANSI/ISA-101.01-2015: Human Machine Interfaces for Process Automation Systems, Approved 9 July 2015

https://webstore.ansi.org/preview-pages/ISA/preview_ANSI+ISA+101.01-2015.pdf

9. Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, [Корпоративному кодексу ОНТУ](#) , [Кодексу академічної доброчесності](#)

ОНТУ, Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ, Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в ОНТУ, вимог ISO 9001:2015 та роботодавців

Викладач

Михайло СТЕПАНОВ

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

АТПіРС

Протокол від « 30 » серпня 2023 р. № 1

Завідувач кафедри

Віктор ХОБІН

вимог ISO

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП *Комп'ютерні системи та програмна інженерія в автоматизації*
доцент, каф. АТПіРС

Валерій ЛЕВІНСЬКИЙ